

Covenant & Conversation

Jonathan Sacks
THE RABBI SACKS LEGACY

MANEVİYAT ÜZERİNE ETÜTLER

RABI LORD JONATHAN SACKS'İN ÖĞRETİ VE YAZILARINDAN

Covenant & Conversation yazılarına sağladıkları ve Harry (Chaim) Schimmel'in anısına adanan cömert sponsorlukları için Schimmel Ailesi'ne teşekkürlerimizle. "R. Chaim Schimmel'in Tora'sını, onunla ilk karşılaştığım zamandan beri severim. Sadece yüzeysel gerçeğe değil, altta yatan daha derin gerçeğe olan bağlantısıyla da ilgilenmeye gayret eder. 60 yıldır kendisine eşlik eden olağanüstü eşi Anna'yla birlikte, aile, cemaat ve Tora sevgisine adanmış bir yaşam inşa ettiler. Ortaya koydukları örnek yaşamla beni fazlasıyla etkilemiş müstesna bir çift." – Rabi Sacks

Şelah Leha:

İki Tür Korku

Hayatımda dinlediğim en güçlü söylevlerden biri, Lubaviçer Rebbe, Rabi Menahem Mendel Schneerson tarafından, bu hafta okuyacağımız *paraşadaki casusların hikâyesi* hakkında verilmişti. Benim için bunun, hayat değiştirici nitelikte olmaktan aşağı kalır yanı yoktu.

Rabi Schneerson bariz soruları sormuştu. Casusların on tanesi nasıl olup da moral bozucu, bozguncu bir raporla geri gelebilmişlerdi? Nasıl olup da "Kazanamayız, oradaki halk bizden daha güçlü, şehirleri çok iyi istihkâm edilmiş, onlar birer dev, bizse birer çekirgeyiz" diyebilmişlerdi?

Tanrı'nın, antik dünyanın tüm imparatorlukları içinde en güçlüsü ve en uzun ömürlüsü olan Mısır'a diz çöktüren bir dizi bela gönderdiğine kendi gözleriyle tanık olmuşlardı. Mısır ordusunun, dönemin en ileri askeri teknolojisini işaretleyen atlı savaş arabalarıyla birlikte Sazlık Denizi'nde boğuluşunu ve bu sırada Bene Yisrael'in denizin içinden kuru toprak üzerinde geçişini görmüşlerdi. Mısır, Kenaanilerden, Perizilerden, Yevusilerden ve Bene Yisrael'in Erets Yisrael'i fethederken yüzleşmek zorunda kalacakları diğer küçük krallıklardan çok daha kuvvetliydi. Üstelik tanık oldukları tüm bu olaylar da uzak birer anıdan ibaret değildi. Hepsi sadece bir yıl kadar önce meydana gelmişti.

Dahası, ülke sakinlerinin, çekirgeler karşısındaki birer dev gibi olmaktan çok uzak olduklarını, aksine, Bene Yisrael karşısında dehşete düştüklerini de hâlihazırda biliyorlardı. Bunu, Deniz Şarkısı'nı söyledikleri sırada bizzat kendileri dile getirmişlerdi:

Halklar duydular; ürperiyorlar,
Dehşet sardı Peleşet sakinlerini.
O zaman ümitsizliğe kapıldılar Edom reisleri,
Titreme aldı Moav kahramanlarını;
Eridiler tüm Kenaan sakinleri.
Korku ve dehşet düşüyor üzerlerine
Senin Kolunun büyüklüğü karşısında,
Donakaldılar taş gibi. (Şemot 15:14-16)

Ülke'nin halkları Bene Yisrael'den korkuyordu. Öyleyse casuslar neden onlardan korkuyordu?

Üstelik, diye devam etti Rebbe, casuslar nüfusun içinden rastgele çekilip alınmış insanlar değillerdi. Tora onlar için "hepsi [önemli] adamlardı; Bene Yisrael'in başlarıydı onlar" ifadesini kullanmaktadır. Casuslar birer liderdi. Korkuya kolay kolay teslim olacak insanlar değillerdi.

Bu sorular gayet açıktır; fakat Rebbe'nin verdiği cevap tamamen beklenmedik nitelikteydi. *Casuslar başarısızlıktan korkmuyorlardı, dedi. Başarıdan korkuyorlardı.*

O andaki durumları neydi? Göklerden yağın *manı* yiyorlardı. Mucizevi bir kuyudan su içiyorlardı. Onur Bulutları tarafından sarılmışlardı. Mişkan'ın etrafında kamp kuruyorlardı. Şehina ile sürekli bir temas içindeydiler. Daha önce hiçbir halk Tanrı'ya bu kadar yakın bir halde yaşamamıştı.

Ülke'ye girmeleri halinde durumları ne olacaktı? Savaşlarda çarpışmaları, bir orduyu idame ettirmeleri, bir ekonomi yaratmaları, toprakta çiftçilik yapmaları, mahsul almalarına olanak

sağlamaya yetecek kadar yağmur yağıp yağmayacağı konusunda endişe etmeleri ve bu dünyada yaşamının getirdiği diğer binlerce dikkat dağıtıcı etmeni göğüslemeleri gerekecekti. O zaman Tanrı'ya olan yakınlıklarına ne olacaktı? Dünyevi ve maddi uğraşlarla meşgul olacaktı. Buna karşılık, mevcut yaşamlarında devam etmeleri halinde tüm hayatlarını İlahi ışığın aydınlığında Tora öğrenerek geçirebileceklerdi. Ülke'ye girdiklerinde, uluslarla dolu bir dünyada, her ulusun başa çıkmak durumunda olduğu aynı ekonomik, sosyal ve siyasi sorunlara sahip bir başka ulustan öte olmayacaklardı.

Casuslar başarısızlıktan korkuyor değillerdi. Başarıdan korkuyorlardı. Hataları, çok kutsal insanların yaptığı türden bir hataydı. Onlar hayatlarını Tanrı'ya olası en yakın şekilde geçirmek istiyorlardı. Anlamadıkları şey şuydu: Tanrı, Hasidik deyişte olduğu gibi, "Kendisi'ne alt dünyalarda bir barınma yeri" arar. Yahudilik ile diğer inançlar arasındaki büyük farklardan biri, diğerleri insanları göklere yükseltme peşindeyken, Yahudiliğin gökleri yeryüzüne indirmeyi amaçlamasıdır.

Tora'nın büyük kısmı, geleneksel olarak hiç de dini görünmeyen şeyler hakkındadır: işçi-işveren ilişkileri, tarım, refah tedariki, kredi ve borçlar, toprak sahipliği vesaire. Çölde veya bir inziva manastırında veya bir aşramda yoğun bir dini deneyim yaşamak zor değildir. Çoğu inancın, kutsal yerleri ve gündelik yaşamın stres ve gerginliklerinden çok uzakta yaşayan kutsal insanları vardır. Kumran'da, Ölü Deniz Tomarları sayesinde bildiğimiz buna benzer bir Yahudi tarikatı vardı; ve mutlaka bunun gibi başkaları da vardı. Bunda olağan dışı hiçbir şey yoktur.

Ancak Yahudi projesi, Yahudilik misyonu bu değildi. Tanrı, Bene Yisrael'in, insanoğullarına birer köle olarak davranılmayan, yöneticilere birer yarı-ilah olarak tapılmayan, insan onuruna saygı gösterilen, kanunun hem zengin, hem de fakir için eşit ve ayrımcılıktan uzak şekilde uygulandığı, kimsenin kimsesiz olmadığı, kimsenin yalnızlığa terk edilmediği, kimsenin kanunun üstünde olmadığı ve hayatın hiçbir alanının ahlakın gereklerinden muaf olmadığı örnek bir toplum yaratmalarını istiyordu. Tüm bunlar bir toplumu gerektirir ve toplumun da bir ülkeye ihtiyacı vardır. Ekonomiye, bir orduya, tarla ve sürülere, işçilik ve girişimciliğe gereksinimi vardır. Tüm bunlar, Yahudilikte, Şehina'yı kolektif yaşamın ortak alanlarına getirmenin yolları haline gelir.

Casuslar başarısızlıktan değil, başarıdan korkmuşlardı. Bu, derinden ve içten dindar olan insanların hatasıydı. Ama yine de bir hataydı.

Yahudi tarihinin son iki bin yılındaki en büyük olayın – Yahudilerin ülkeye geri dönmesi ve İsrail Devleti – sunduğu en büyük manevi sınav budur. Ülkeye geri dönüş idealine eşlik edenler kadar çok hayalin eşlik ettiği başka bir siyasi hareket, belki de daha önce ve o zamandan beri hiç olmamıştır. Bu, bazıları için, peygamberlerin kehanetlerinin gerçekleşmesiydi. Başkaları içinse, tarihi kendi ellerine almaya kadar vermiş olan insanların seküler başarısını simgeliyordu. Bazıları bunu ülke ve toprakla Tolstoy-vari bir "yeniden bağlantı" olarak görüyorken, başkalarına göreyse Nietzsche'ci bir güç istenci söz konusuydu. Yine bazıları bunda Avrupa antisemitizminden sığınabilecekleri bir yer görüyordu. Başkalarının gözündeyseniz İsrail Devleti, Maşiah'ın getireceği nihai kurtuluşun yeşermesinin başlangıcını işaretliyordu. Bu ideale mensup her düşünürün kendi ütopya versiyonu vardı ve bunların hepsi de hayranlık uyandıracak bir derecede gerçekleşmişti.

Ama Erets Yisrael her zaman bundan daha basit ve daha temel bir şey olagelmıştır. Yahudiler, dört bin yıla yaklaşan tarihleri boyunca, kelimenin tam anlamıyla, trajedi ile zafer aralığı dâhilindeki her türlü kader ve koşulu tanımış ve yeryüzündeki neredeyse her toprakta yaşamışlardı. Ama tüm bu zaman süresince, tarihlerinin şafak anından beri yapmaya çağrıldıkları şeyi yapabildikleri yalnızca tek bir yer olmuştu. Bu yer Erets Yisrael'di ve kendilerinden beklenen de, burada, en yüksek ideallerine uygun olacak şekilde, kendi toplumlarını – komşularınkinden farklı olacak ve gerek toplumun, gerek ekonominin, gerek eğitim sisteminin, gerekse de refahı dağıtma şeklinin, Tanrısal Mevcudiyetin yeryüzüne indirilmesi için nasıl da birer araç haline getirilebileceğini ortaya koyan bir rol modeli teşkil edecek bir toplum – inşa etmekte.

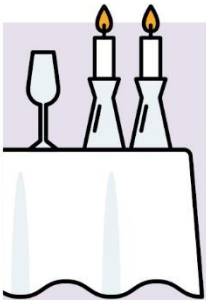
Eğer kendi el emeğinizin ürünü yemiyor ve savaşlarınızı gerçekleştirme konusunu Tanrı'ya bırakıyorsanız, Tanrı'yı çölde bulmak hiç de zor değildir. Rebbe'ye göre, casusların on tanesi, ebediyen bu şekilde yaşamak istiyordu. Ama, dedi Rebbe, Tanrı'nın bizden istediği bu değildir. O bizim dünyayla meşgul olmamızı ister. Hastaları iyileştirmemizi, açları doyurmamızı, adaletsizliğe karşı kanunun tüm gücüyle mücadele etmemizi ve evrensel eğitim yoluyla cehalete karşı savaşmamızı

ister. Akranımızı ve yabancıyı sevmenin ne demek olduğunu göstermemizi ve Rabi Akiva'yla birlikte, "Habiptir insan; çünkü hepimiz Tanrı'nın suretinde yaratıldık" dememizi ister.

Yahudi maneviyatı, yaşamın ta kendisinin, toplumsal yaşamın ve kurumlarının tam ortasında yaşar. Onu yaratmak için iki tür korkuya karşı savaşmamız gerekir: başarısızlık korkusu ve başarı korkusu. Başarısızlık korkusu alışlagelmiş bir şeydir. Başarı korkusu ise daha enderdir; ama insanı zayıflatma konusunda diğer korkudan aşağı kalır yanı yoktur. Her iki korku da risk alma konusunda gönülsüz olmaktan gelir. İnanç, risk alma cesaretidir. Kesinlik değildir; belirsizlikle yaşama kabiliyetidir. Tanrı'nın, tıpkı Avraam'a dediği gibi, bize de "Önümde yürü" (Bereşit 17:1) demesini duyma yeteneğidir.

Rebbe, öğrettiği şekilde yaşamıştı. Yeryüzünde Yahudilerin olduğu her yere elçiler göndermiş, bunu yaparak Yahudi hayatını dönüşüme uğratmıştı. Takipçilerini tüm çevrelerinin kendileri için birçok yönden zorlu bir sınav teşkil edeceği yerlere göndermekle, onlardan belli başlı riskler almalarını talep ettiğini gayet iyi biliyordu. Ancak hem onlara, hem Tanrı'ya, hem de inancımızı başkalarıyla paylaştığımız ve bunu son derece pratik yollarla yaptığımız umumi alanda yerine getirilen Yahudi misyonuna inanıyordu.

Çölü terk edip, tüm sınav ve ayartmalarıyla birlikte eylem dünyasına çıkmak gerçekten de insana meydan okuyan bir deneyimdir; ama Tanrı'nın olmamızı istediği yer tam da orasıdır. Ekonomik, sosyal, hukuki, tıbbi ve askeri eylem kabına O'nun Ruhunu katma işini tam da orada yapmamızı istemektedir. Ve bizi, bu yolla dünyamızın yaralarından bazılarını iyileştirmemiz ve Tanrısal ışığın huzmelerini çoğunlukla karanlık altında kalmış olan bölgelere getirmemiz için tam da oraya göndermektedir.

Şabat Sofrasında

1. "Gerçek dünyada" yaşarken Tanrı'yla bağlantı halinde kalma olmayı zorlaştıran sınavlar nelerdir?
2. Acaba Tanrı bizden bu daha zor yaşam tarzını sürmemizi neden istiyor olabilir?
3. Nasıl "gökleri yeryüzüne indirebiliriz"?

- Bu sorular, Rabi Sacks'ın bu haftaki Covenant & Conversation yazısının **Family Edition** versiyonundan alınmıştır. Nesilleri birbirine bağlayan, interaktif bir öğrenim için bu versiyonun bütününe şu bağlantıdan ulaşabilirsiniz: <https://www.rabbisacks.org/covenant-conversation-family-edition/behaalotecha/from-despair-to-hope/>

Family Edition şimdi Türkçe!